

2. Naturvårdsverket och Sveriges miljömål

Sveriges miljömål

Miljökvalitetsmålen anger inriktningen av och ambitionsnivån för miljöarbetet i Sverige. Tillsammans med generationsmålet och etappmålen ger de anvisningar om vad vi och andra aktörer i samhällets ska uppnå samt hur och i vilken takt miljöarbetet ska drivas framåt. 26 myndigheter har ett särskilt uppdrag att verka för att målen nås.

Sveriges friluftsmål

Friluftslivet bidrar bland annat till hälsa, naturförståelse och regional utveckling. Det är utgångspunkten för de tio målen för friluftslivspolitikerna (skrivelse 2012/13:51). Friluftsmålen spänner över flera politikområden till exempel naturvårds-, jordbruks- och skogs- politik, politik för landsbygdens utveckling och regional tillväxt, liksom folkhälso-, utbildnings- samt forskningspolitik.

Hållbarhetsmålen i Agenda 2030

Eftersom Sveriges miljömål väl tar hand om de ekologiska aspekterna av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 bedömer vi att Naturvårdsverkets insatser för att nå miljömålen i hög grad även bidrar till Agenda 2030. Vår analys visar att myndigheten bidrar mest till de hållbarhetsmål som rör biologisk mångfald, klimat, hälsa och hållbar konsumtion. Våra insatser är emellertid viktiga också för de mål som rör inkluderande samhällen, hållbara städer och hållbar industri.

SÅ HAR VI UNDER 2017 BIDRAGIT TILL SVERIGES MILJÖMÅL OCH FRILUFTSMÅL

Naturvårdsverket ska tillsammans med andra aktörer verka för att Sveriges miljömål nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Naturvårdsverket samordnar dessutom myndigheternas arbete inom friluftslivspolitikerna med sikte på de tio mål som riksdagen bestämt.

Sveriges miljömål och friluftsmål är utgångspunkten för arbetet på Naturvårdsverket, vilket innebär att myndighetens resultatredovisning i sin helhet beskriver hur vi har arbetat för att bidra till dessa. Våra aktiviteter kan ha betydelse för samtliga mål eller ha snävare inverkan på något eller några av dem. Ett urval av de åtgärder och insatser som myndigheten genomfört i syfte att bidra till miljömålen och friluftsmålen redovisas nedan. Åtgärder och insatser har sorterats in under det mål som bedömts vara mest relevant, även om många åtgärder och insatser bidrar till att nå flera mål. Aktiviteter vars effekt bidrar till flertalet eller samtliga miljökvalitetsmål har lagts under generationsmålet.

Naturvårdsverket deltar i Miljömålsrådet tillsammans med övriga myndigheter och identifierar samarbeten som på sikt kan leda till åtgärder för att snabbare nå miljömålen. Vi leder genomförandet av 8 samverkansåtgärder och deltar i ytterligare 38 (se återrapporteringen i kapitel 10).

Våra insatser för miljömålen

GENERATIONSMÅLET OCH SAMTLIGA MILJÖKVALITETSMÅL

- Levererat den årliga uppföljningen av Sveriges miljömål.
- Fördelat medel för regional miljömålsuppföljning och samverkat med samverkansorganet, Regional utveckling och samverkan i miljömålssystemet (RUS).
- Lämnat förslag till indikatorer för generationsmålet och miljökvalitetsmålen till regeringen.
- Samordnat myndigheternas uppföljning av och kommunikation om miljömålen.
- Genomfört insatser med ledning av Miljömålsrådets åtgärdslistor.
- Publicerat en ny webbplats, *sverigemiljomal.se*, och genomfört Miljömålsdagarna som en del i arbetet med att vägleda i miljömålssystemet.
- Arbetat med vägledning och rapporterat om arbetet för miljöledning i staten.
- Genomfört den årliga uppföljningen av miljötillsynen och deltagit som expert i Miljötillsynsutredningen (SOU 2017:63).
- Startat ett miljöinformationsråd och utvecklat arbetet med miljöinformation.
- Genomfört bilaterala samarbeten i Bosnien Hercegovina, Brasilien, Georgien, Indien, Kina, Palestina, Ryssland, Serbien och Sydafrika.
- Genomfört multilaterala insatser inom Arktiska rådet, Barentsrådet, Nordiska ministerrådet, OECD och WHO.
- Genomfört Miljöbalksdagarna.
- Tagit fram vägledning om 6 kap. miljöbalken.
- Genomfört miljöbalksprojektet i syfte att utveckla tillämpningen av miljöbalken.
- Tagit fram en strategi för arbetet med fysisk planering.
- Fördelat medel för strategiskt viktiga styrmedelsanalyser och utvärderingar.
- Samverkat i program om informationsförsörjning enligt EU:s industriutsläppsdirektiv (IED) och arbetat med att utveckla vägledning om direktivet.
- Verkat för en högre miljöambition i arbetet med industriutsläppsdirektivet genom att påverka BAT-slutsatser och BREF-dokument.

- Stärkt vårt arbete med innovationer som verktyg för utvecklingen av åtgärder för att nå miljömålen genom att starta innovationsaktiviteter och utveckla vår kompetens.
- Bidragit till utvecklingen av miljö och klimat i de regionala tillväxtplanerna.
- Utvecklat Plattformen för samhällsekonomisk analys inom miljömålssystemet.
- Utlyst forskningsmedel om indikatorer för samhällsomställning.
- Genomfört Forum för dialog om miljöbalken med temat omprövning och tidsbegränsning av tillstånd.
- Förberett och genomfört pilotinsatser för gröna jobb i samverkan med Skogsstyrelsen och vissa länsstyrelser.
- Genomfört stöd för LIFE-ansökningar.

BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN

- Hanterat ansökningar, beslutat om stöd och informerat om Klimatklivet.
- Hanterat ansökningar, beslutat om stöd och informerat om spetstekniker och avancerade systemlösningar.
- Genomfört årlig uppföljning av miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan.
- Utvecklat kommunikationsarbetet angående klimat och luft samt genomfört Klimatforum.
- Genomfört utsläppsinventering klimat och statistikpubliceringar, inklusive snabbstatistik samt ordinarie statistik och utsläpp från svenskarnas konsumtion.
- Bidragit till Energimyndighetens regeringsuppdrag om strategi för omställning till fossilfri transportsektor och om internationellt klimatsamarbete för Parisavtalets genomförande samt till Konjunkturinstitutets regeringsuppdrag om en klimatpolitisk inventering och en kunskapsöversikt om klimatförändringar.
- Bidragit med underlag och analyser i arbetet med FN:s klimatkonvention och medverkat i klimatförhandlingarna för att kunna genomföra Parisavtalet.
- Bidragit med expertstöd inom internationellt klimatarbete och CCAC/SLCP.
- Tagit fram nationalrapporten och tvåårsrapporten.

- Genomfört en förstudie för att utveckla scenarier för utvecklingen av ett klimatvänligt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart jordbruk.
- Genomfört en förstudie för att kunna utveckla framtidsscenarioer för effekter på utsläppen av klimat- och luftföroreningar inom byggsektorn.
- Gett vägledning om användningen av köldmedier och F-gaser.
- Utvecklat arbetet med att ställa krav på energieffektivitet vid miljöbalksprövningar.
- Tagit fram omfattande underlag och analyser samt lämnat löpande stöd till Regeringskansliet i förhandlingen av lagstiftning för EU:s energi- och klimatramverk 2030.
- Tagit fram analyser av utsläppsutvecklingen i Sverige – trender och scenarier – samt av åtgärder och styrmedel som krävs för att vi ska nå målen i klimatramverket.
- Utlyst forskningsmedel om hållbara och effektiva transporter.
- Gett vägledning, tagit beslut om och bedrivit tillsyn av handel med utsläppsrätter.

FRISK LUFT

- Genomfört årlig uppföljning av miljö kvalitetsmålet Frisk luft.
- Levererat rapportering av utsläpp till luft (IIR).
- Varit ordförande i FN:s luftvårdskonvention.
- Genomfört internationell granskning FN:s luftvårdskonvention.
- Genomfört miljöövervakning av luftkvalitet.
- Tagit fram en rapport om barns hälsa.
- Genomfört en informationskampanj om vedeldning.
- Bidragit till Transportstyrelsens arbete med SOFT-uppdraget.
- Startat upp det nya luftforskningsprogrammet SCAC 2.
- Genomfört rapportering enligt luftkvalitetsdirektivet.
- Levererat underlag till Regeringskansliet för genomförande av MCP-direktivet.
- Levererat underlag till Regeringskansliet för genomförande av direktivet om nationella utsläppstak för vissa luftföroreningar (takdirektivet).

BARA NATURLIG FÖRSURNING

- Genomfört årlig uppföljning av miljö kvalitetsmålet Bara naturlig försurning.
- Bedrivit operativ tillsyn genom att granska företagens deklarerade utsläpp av kväveoxid.
- Arbetat med vägledning om NO_x med anledning av ny föreskrift.

GIFTFRI MILJÖ

- Genomfört miljöövervakning och screening av miljögifter.
- Fördelat bidrag för sanering och återställande av förorenade områden.
- Deltagit i nationell samverkan kring högfluorerande ämnen (PFAS).
- Levererat rapportering av om avloppsreningsverk klarar utsläppskraven i avloppsdirektivet till Regeringskansliet.
- Genomfört tillsyn av finansiella garantier.
- Genomfört arbetet som nationell kontaktpunkt för hållbar konsumtion.
- Tagit fram vägledning om när avfall upphör att vara avfall.
- Arbetat med vägledning om ökad och säker materialåtervinning.
- Arbetat med ett teknikutvecklingsprojekt om nya metoder för sanering av förorenad mark.
- Levererat stöd till Regeringskansliet för utvecklingen av miljöprövningsförfordningen.

SKYDDANDE OZONSKIKT

- Genomfört årlig uppföljning av miljö kvalitetsmålet Skyddande ozonskikt.
- Levererat årlig rapportering till Ozonsekretariatet.
- Medverkat i internationella förhandlingar under Montrealprotokollet och multilaterala fondens påfyllnad för genomförande av Kigalitillägget om nedfasning av fluorolväten (HFC).
- Genomfört miljöövervakning av ozonskiktets tjocklek.

LEVANDE SJÖAR OCH VATTENDRAG

- Deltagit i Sveriges geologiska undersöknings regeringsuppdrag om bevarande och skydd av källmiljöer.
- Deltagit i Havs- och vattenmyndighetens regeringsuppdrag om skydd av värdefulla vattenmiljöer.
- Redovisat regeringsuppdrag om analys av kunskapsläget för dagvattenproblematiken.

HAV I BALANS SAMT LEVANDE KUST OCH SKÄRGÅRD

- Deltagit i Havs- och vattenmyndighetens arbete med genomförande av åtgärder enligt havsmiljöförordningens åtgärdsprogram.
- Redovisat regeringsuppdrag om avancerad rening av avloppsvatten.
- Redovisat regeringsuppdrag om mikroplaster.
- Bidragit till genomförandet av och medverkat i FN:s havsmiljökonferens.
- Medverkat i genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen.

MYLLRANDE VÅTMARKER

- Genomfört årlig uppföljning av miljö kvalitetsmålet Myllrande våtmarker.
- Redovisat regeringsuppdraget om att ta fram ett kunskapsunderlag om våtmarker.
- Genomfört miljöövervakning av våtmarker.

LEVANDE SKOGAR

- Reviderat strategin för formellt skydd av skog.
- Genom markersättningar bidragit till skydd av 26 800 ha värdefulla skogar.
- Deltagit som expert i Utredningen om en rättslig översyn av skogsvårdslagstiftningen (SOU 2017:81).
- Tillsammans med Skogsstyrelsen redovisat regeringsuppdraget att årligen rapportera arbetet med att införa en kompletterande arbetsmetod för skydd av värdefull natur.
- Gett vägledning och stöd till länsstyrelserna för formellt skydd av värdefulla skogar.

- Lämnat bidrag till länsstyrelserna för skötsel av skyddade skogar och Natura 2000-områden.
- Utvecklat databasen SkötselDOS och Natura 2000-databasen i VicNatur.
- Slutfört de sista markersättningsärendena inom ESAB-paketet.
- Levererat miljöövervakningsrapporten *Skog och mark*.

ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP

- Deltagit i övervakningskommittén för landsbygdsprogrammet.
- Bidragit till att ta fram åtgärder för alternativ bekämpning av växtskadegörare.
- Deltagit i Jordbruksverkets regeringsuppdrag om jordbrukssektorns behov av vattenförsörjning och återvätning av organogena jordar.
- Deltagit i Jordbruksverkets regeringsuppdrag om hur EU:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP) påverkar miljön i Sverige.
- Lämnat bidrag till skötsel och restaurering av värdefulla odlingslandskap inom formellt skyddade områden och Natura 2000-områden.

STORSLAGEN FJÄLLMILJÖ

- Genomfört årlig uppföljning av miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö.
- Arbetat med vägledning om terrängkörning och hanterat bidrag till länsstyrelserna för arbete med samebyarnas terrängkörningsplaner.
- Samordnat arbetet med det statliga ledsystemet i fjällen.
- Levererat lavinprognoser.
- Samordnat arbetet i Fjällsäkerhetsrådet och Nationella snöskoterrådet.

GOD BEBYGGD MILJÖ

- Arbetat med vägledning om buller på skolgårdar från vägar och spår.
- Deltagit i regeringsuppdrag om Plattform för hållbara städer.

- Bedrivit operativ tillsyn enligt producentansvarsbestämmelserna för elutrustning och batterier.
- Beslutat om tillstånd till gränsöverskridande transporter av avfall.
- Levererat avfallsrapportering för 2017.
- Arbetat med nationell samordning av myndigheternas bullerarbete.
- Beslutat om och fördelat bidrag till lokala naturvårdssatsningar (LONA).
- Redovisat regeringsuppdrag om nationell avfallsplan och avfallsförebyggande program.
- Redovisat regeringsuppdrag om gruvavfall.
- Genomfört regeringsuppdraget om stöd för spetstekniker och avancerade systemlösningar för hållbar stadsutveckling.
- Deltagit i samarbetsprojekt med Ryssland om bästa tillgängliga teknik samt avfallshantering.

ETT RIKT VÄXT- OCH DJURLIV

- Genomfört årlig uppföljning av miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv.
- Fördelat anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* och 1:7 *Ersättning för viltskador* samt väglett om åtgärder.
- Arbetat med strategin för svensk viltförvaltning och vidtagit insatser för att genomföra strategin.
- Ansvarat för extern samordning av vilt- och jaktfrågor samt genomfört viltforskningsdagarna och viltförvaltningsdagarna.
- Bidragit till genomförande av rovdjursinventeringar.
- Tagit fram kunskap om viltets ekosystemtjänster.
- Utlyst forskningsmedel om ekologisk kompensation.
- Deltagit i IMPEL-samarbetet mot miljöbrottslighet.
- Säkerställt mark för skydd genom att fördela anslaget 1:15 *Skydd av värdefull natur* med vägledning till länen, värdera mark, förhandla och genomföra markköp och markbyten.
- Bidragit till att insatser genomförts för skötsel av naturtyper och livsmiljöer i skyddade områden samt att prioriterade insatser för tillgänglighet och friluftsliv genomförts.
- Genomfört löpande miljöövervakning för kunskap som stöd för hållbart nyttjande och bevarande av den biologiska mångfalden.
- Tagit fram ny vägledning om Natura 2000 och förvaltning av skyddade områden.
- Bidragit till Statistiska centralbyråns (SCB) rapport om skyddad natur.
- Arbetat med bildande av nya samt utvidgade nationalparker i enlighet med nationalparksplanen.
- Hanterat CITES-remisser.
- Beslutat om åtgärdsprogram för hotade arter.
- Samverkat med andra myndigheter och berörda intressenter i genomförandearbetet som följer av den nya EU-förordningen om invasiva främmande arter.
- Deltagit som expert i Utredningen om ekologisk kompensation (SOU 2017:34).
- Handlagt ärenden om jaktkort samt utvecklat tillgängligheten till data i jaktkortsregistret för polisen.
- Levererat regeringsuppdrag om finansiering av älgförvaltningen och förändringar i jakttider.
- Genomfört rapportering enligt konventionen om biologisk mångfald (CBD).
- Tagit fram vägledningar om och samordnat det nationella arbetet med grön infrastruktur.
- Drivit produktionen av nya nationella marktäckedata.

Våra insatser för målen för friluftslivspolitiken

TILLGÄNGLIG NATUR

- Skapat nya entréer till Björnlandets och Tivedens nationalparker.
- Påbörjat arbetet med att ta fram nya basutställningar på naturum Abisko och ett nytt naturum, Trollskogen.
- Tagit fram en vägledning kring naturvägledning som stöd till förvaltare av skyddade områden, genom uppdrag till Centrum för naturvägledning (CNV).
- Lämnat 9,23 mnkr i extra bidrag utöver ordinarie bidrag till upprustning av det statliga ledsystemet, vilket lett till stora upprustningsinsatser av exempelvis broar, spänger och skyltar.
- Lämnat bidrag till länsstyrelsernas arbete med förvaltning av skyddade naturområden för att öka tillgängligheten till dessa.

- Genomfört en enkät och fått ökad kunskap om friluftsvanor i målgruppen personer med funktionsnedsättning.
- Utvecklat förutsättningarna för användarvänlig information om naturområden, särskilt skyddade områden, för olika digitala plattformar. Kartlagt systemet av vandringsleder i hela landet vad gäller typer, status och ansvarsförhållanden.
- Lämnat förslag till regeringen om hur ledsystemen i fjällen kan utvecklas, samt redovisat förutsättningar och kostnader för leder i fjällnära skogar.
- Redovisat regeringsuppdrag om utveckling av förutsättningar för digital information om naturområden.
- Redovisat regeringsuppdrag om kartläggning och utveckling av vandringsleder.

STARKT ENGAGEMANG OCH SAMVERKAN

- Samordnat uppföljning av friluftsmålen och genomfört Tankesmedja för friluftsliv 2017.
- Arrangerat ett myndighetsmöte för friluftsliv i syfte att samordna berörda myndigheter.
- Utvecklat nätverket och nätverksträffar med tillhörande studiebesök för länsstyrelsernas friluftssamordnare i syfte att stötta det regionala friluftslivsarbetet.
- Utvecklat och kommunicerat budskap om friluftslivets värden, fria att användas av länsstyrelserna och andra myndigheter.
- Publicerat korta filminslag om bland annat friluftslivets historia, värden och utveckling att användas för kompetensutveckling.
- Startat *Lägesrapport för nationellt friluftsliv*, ett nyhetsbrev som ges ut fyra gånger per år.
- Delat ut priset Sveriges friluftskommun 2017, denna gång till Huddinge och Örebro kommun.

ALLEMANSRÄTTEN

- Arbetar med vägledning om allemansrätten.
- Fördelat 2 mnkr i bidrag till projekt som informerar om allemansrätten riktat till olika målgrupper.
- Infomerat om allemansrätten, exempelvis på vår webbplats och genom informationsmaterial.

TILLGÅNG TILL NATUR FÖR FRILUFTSLIV

- Utvecklat arbetet med metoden för kartläggning av områden värdefulla för friluftsliv genom att ta fram en vägledning samt startat pilotprojekt med fem kommuner och en länsstyrelse.
- Beslutat om nya och reviderade områden av riksintresse för friluftsliv.

ATTRAKTIV TÄTORTSNÄRA NATUR

- Genom länsstyrelserna beviljat LONA-bidrag till 259 projekt.
- Arrangerat en LONA-dag om kommunala naturreservat och tillgänglighet med ca 150 deltagare från 100 kommuner.
- Lämnat förslag på behov av åtgärder för tätortsnära natur inom regeringsuppdraget om tätortsnära natur.

HÅLLBAR REGIONAL TILLVÄXT OCH LANDSBYGDSUTVECKLING

- Deltagit som expert i Utredningen Sveriges besöksnäring (SOU 2017:95).
- Redovisat regeringsuppdraget om byggande i strandnära lägen.
- Deltagit i Tillväxtverkets myndighetsgrupp för besöksnäringen.
- Deltagit i Landsbygdsnätverket för att utveckla naturturismen i Sverige.

SKYDDADE OMRÅDEN SOM RESURS FÖR FRILUFTSLIVET

- Lämnat bidrag till tio kommunala naturreservat, främst tätortsnära reservat med stor betydelse för friluftslivet.
- Beslutat om nya skötselplaner för tre nationalparker samt arbetat med revideringen av ytterligare två, bland annat i syfte att skapa förbättrade förutsättningar för friluftsliv.
- Lämnat bidrag till att starta arbetsprocessen med ett nytt naturum.
- Utvecklat arbetet med öppna data om skyddad natur och leder samt kommunicerat om hur dessa kan användas för utveckling av kartor, webbplatser eller i appar.

ETT RIKT FRILUFTSLIV I SKOLAN

- Färdigställt ett utbildningspaket kring friluftsliv i fjällen tillsammans med Folkuniversitetet.
- Deltagit i referensgrupp för Boverkets och SCB:s kartläggning av skolgårdar och skolnära natur.
- Finansierat projektet Gilla naturen, ett samarbete mellan CNV och Naturhistoriska riksmuseet som resulterat i ett läromedel och en tävling för skolor. Syftet är att uppmärksamma barnens närnatur.

FRILUFTSLIV FÖR GOD FOLKHÄLSA

- Samverkat med Folkhälsomyndigheten i vägledning till länsstyrelserna.
- Genomfört ett webinarium tillsammans med Boverket och Folkhälsomyndigheten om vikten av vardagsnära friluftsliv och vilka verktyg som finns för detta.

GOD KUNSKAP OM FRILUFTSLIVET

- Lämnat bidrag till uppdatering av *Friluftsforskning.se* för att stärka arbetet med kunskap om friluftslivet.